

Vastaus kirjalliseen kysymykseen monipuolisen kielten ja kulttuurien tuntemuksen edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sanni Grahn-Laasosen /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 642/2020 vp:

Miten hallitus aikoo laajentaa suomalaisten kielitaitoa kaksikielisyydestä monikielisyyteen,

miten hallitus aikoo edistää kielten ja kulttuurien tuntemusta,

millä konkreettisilla päätöksillä hallitus aikoo edistää erityisesti lasten ja nuorten kielitaidon monipuolistumista ja

onko hallitus valmis aikaistamaan A2-kielen alkamaan jo kolmannella luokalla koko maassa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti hallitus on käynnistämässä lukuisia toimenpiteitä, joilla edistetään erityisesti Suomessa puhuttujen kielten asemaa, suomalaisten kielitaitoa ja monikielisyyttä. Lisäksi kielitaidon ja kielten tuntemuksen kehittämiseksi on käynnissä lukuisia toimenpiteitä ja hankkeita.

Hallitusohjelman mukaisesti Oikeusministeriön johdolla laaditaan kielipoliittinen ohjelma, jossa otetaan huomioon muut Suomessa puhutut kielet, erityisesti saamen kielet, romanikieli, karjalan kieli ja viittomakielet. Kielipoliittisen ohjelman tavoitteena on vastata eri kieliä koskeviin haasteisiin, kuten kielten elinvoimaisuus, kielellisten oikeuksien toteutuminen ja kielten käyttömahdollisuudet. Hallitusohjelman mukaisesti uudistetaan myös kansalliskielistrategia, joka turvaa kaikkien oikeuden saada palvelua kansalliskielillä ja parantaa kieli-ilmapiiiriä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut selvityshenkilön laatimaan selvityksen ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen erityispiirteistä, haasteista ja kehittämistarpeista sekä valmistelemaan toimenpideohjelman selvityksessä esille tulleiden kehittämistarpeiden perusteella. Selvitys kattaa koulutuskentän varhaiskasvatuksesta korkea-asteen koulutukseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut saamen kielten ja saamenkielisen opetuksen kehittämistyöryhmän.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 642/2020 vp

Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti käynnistetyllä Oikeus oppia –kehittämishajelmalla edistetään oppimista, tasa-arvoa ja hyvinvointia sekä vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua. Osana Oikeus oppia –hanketta opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt kesäkuussa 2020 yli 71 miljoonaa euroa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2020-2021. Avustuksella saadaan pienennettyä ryhmäkokoja, vahvistettua oppimisen tukea sekä palkattua tarpeellista lisähenkilöstöä. Osana edellisen hallituskauden kielenopetuksen kärkihanketta selvitettiin kielen oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteutumista perusopetuksessa sekä kielikoulutuksen saavutettavuutta. Helsingin yliopiston selvityksen mukaan kielenopettajat kokevat, että kielenopetuksen onnistumiseksi tarvitaan pienempiä ryhmäkokoja, lisää henkilöresursseja ja mahdollisuuksia tukiopeutukseen. Lisäksi tarvitaan erityisesti oppimisen tukeen liittyvää täydennyskoulutusta erityisesti aineenopettajataustaisille kielenopettajille. Oikeus oppia –ohjelman toimet tasa-arvoisen koulutuksen vahvistamiseksi täten vahvistavat olennaisesti tasa-arvoisen kielenopetuksen edellytyksiä.

Hallitus on varmistanut, että Opetushallituksella on edellytykset tukea kielitaidon edellytyksiä ja kielenopiskelua lukuisin toimenpitein ja hankkein. Opetushallitus on tukenut vuosina 2019 ja 2020 esimerkiksi kaksikielistä ja kielikylypöpetusta, kielisuihikutusten järjestämistä moni-puolisten A1-, A2- ja B2-kielivalintojen toteutumisen tueksi, kielen tutoropettajatoimintaa ja siihen liittyvää opettajien täydennyskoulutusta. Tavoitteena on ollut vahvistaa perusopetuksen ja esiopetuksen järjestäjien yhteistyötä monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi 1. luokalla.

Ammatillisen koulutuksen Oikeus osata -kehittämishajelman oppimisen edellytysten ja oppimistulosten parantamista koskevassa toimenpidekokonaisuudessa vahvistetaan kaikenikäisten opiskelijoiden perustaitoja ja jatko-opintovalmiuksia tuottamalla valtakunnallisia pedagogisia ratkaisuja yhteisiin tutkinnon osiin. Samalla monipuolistetaan yhteisten tutkinnon osien suorittamistapoja vahvistamalla opettajien ja ohjaajien pedagogista osaamista sekä kielitietoista ajattelutapaa opetuksessa. Opetushallitus uusii parhaillaan yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden yhtenäistä arviointikriteeristöä. Uudistustyö edistää kielivarannon kehittämistä. Opetushallituksen vuonna 2020 käynnistyneisiin ammatillisen koulutuksen täydennyskoulutushankkeisiin sisältyy kolme kielitietoisuuteen liittyvää hanketta.

Vuonna 2019 valmistuneet lukion opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön syksyllä 2021. Sen myötä opiskelijoille tulee mahdollistaa kansainvälisen osaamisen taitojen kehittämistä lukio-opintojen aikana. Lukiolain pohjalta koulutuksen järjestäjillä on velvoite sisällyttää laaja-alainen osaaminen lukion tehtäväkuvaan. Sen yksi tehtävä on tukea opiskelijoiden valmistautumista kansainvälistyvään monikieliseen ja –kulttuuriseen maailmaan. Vuorovaikutusosaamisen osana opiskelijat saavat kokemuksia viestien ja merkitysten välittäjänä toimimisesta myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä vuorovaikutuksissa. Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Samalla suullisen kielitaidon osuutta vahvistetaan. Yleisenä tavoitteena lukion kielen opetuksen kehittämisessä on muun muassa se, että opiskelijat kokevat useamman kielen opiskelun mielekkääksi. Uuden opetussuunnitelman mukaisesti koulutuksen järjestäjät voivat laatia useamman oppiaineen muodostamia opintokokonaisuuksia, jotka mahdollistavat myös valinnaisten kielen opiskelua entistä paremmin. Opetus- ja

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 642/2020 vp

kulttuuriministeriö on tukenut lukiouudistuksen ja uusien opetussuunnitelmien laadinnan toimeenpanoa ja Opetushallitus on vuonna 2019 jakanut valtionavustusta tätä tarkoitusta varten yhteensä noin 3 miljoonaa euroa lukiokoulutuksen järjestäjille.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 2019 uuden Opettajankoulutusfoorumin jatkamaan opettajankoulutuksen uudistamistyötä. Opettajankoulutusfoorumi on tukenut kielitietoisien pedagogiikan ja monikielisyyden alan kehittämistyötä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt rahoitusta useille vuonna 2017 ja 2018 alkaneille opettajankoulutuksen kehittämishankkeille, jotka liittyvät kielten opiskeluun ja opetukseen sekä kielitietoisuuteen ja monikielisyyteen: Suullisen kielitaidon opetuksen kehittämishanke (VÄISKI), Kieli- ja kulttuuritietoinen koulutus (DivEd), Suomalaisen viittomakielen opetuksen kehittämishanke, Varhennettu kieltenopetus -hanke (Varpu-nen), Kielipedagogiikan kehittämishanke IKI (Innovatiivisen kielikasvatuksen kartta ja kompassi) sekä Saamen kielten ja saamenkielisen opettajankoulutuksen Ketterä korkeakoulu -kehittämishanke. Yliopistot ovat laajentaneet ja monipuolistaneet kieliopintojen tarjontaa tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen kesken. Viime vuosina kehitystrendi on ollut verkko- ja monimuoto-opetuksen kehittäminen. Tätä kautta kielten opintopolkuihin on tullut enemmän joustavuutta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut korkeakoulujen kieliopintoihin liittyvää yhteistyötä muun muassa kehittämishankkeiden kautta. Esimerkiksi ministeriön rahoittamassa KiVAKO-hankkeessa (2018–2020) kehitetään 25 korkeakoulun yhteistyönä korkeakoulujen vieraiden kielten virtuaaliopintotarjontaa 11 kielessä (A1-tasolta C1-tasolle) sekä monikielisessä tandem-toteutuksessa. Opintotarjontaa luodaan espanjan, ranskan, saksan, venäjän, italian, japanin, kiinan, korean, portugalin ja viron kielissä sekä viittomakielessä. Hankkeen tuloksena syntyy lisäksi valtakunnallisesti kattava, kielivarantoa pitkällä tähtäyksellä kartuttava ja pedagogiikkaa kehittävä verkosto.

Helsingissä 30.9.2020

Opetusministeri Li Andersson